

Handläggare
Anna Palén
Telefon: 08 508 15 029

Till
Skarpnäcks stadsdelsnämnd
2022-09-29

Remiss av Reviderade riktlinjer för handläggning av egenavgifter för vuxna i hem för vård eller boende (HVB), familjehem m.m.

Svar på remiss från kommunstyrelsen i Stockholms kommun dnr KS 2022/697

Förvaltningens förslag till beslut

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutar att detta tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har överlämnat en remiss till Skarpnäcks stadsdelsnämnd gällande Reviderade riktlinjer för handläggning av egenavgifter för vuxna i hem för vård eller boende (HVB), familjehem m.m.

Socialförvaltningen har i samarbete med stadsledningskontorets social- och skoljuridiska enhet vid juridiska avdelningen och stadsdelsförvaltningarna/Enheten för hemlösa reviderat riktlinjerna. Syftet med riktlinjerna är att de ska leda till en likvärdig tillämpning i handläggningen av egenavgifter i staden.

I de reviderade riktlinjerna har dispositionen ändrats och nya avsnitt har lagts till för att förtydliga handläggningsförfarandet och hanteringen av egenavgifter. Bland annat har ett avsnitt om egenavgifter för olika målgrupper lagts till och tabell för egenavgifter uppdaterats och lagt in i riktlinjerna.

Den huvudsakliga förändringen i de reviderade riktlinjerna avser hantering av fakturering av egenavgifter till den enskilde. Ändringen innebär att placerande stadsdelsförvaltningar alltid ska betala hela vårdavgiften (inklusive egenavgiften) till vårdgivaren och fakturera den enskilde beslutad egenavgift. I de fall den enskilde är berättigad till försörjningsstöd till egenavgiften kan det vara aktuellt med en intern fakturering till enhet för ekonomiskt bistånd, beroende på lokala rutiner.

De reviderade riktlinjerna innebär ingen ändring i vilka egenavgifter som tas ut från den enskilde. Den enda förändringen som genomförts är den del som avser kost som har höjts i budget 2022 från tidigare 86 kr per dygn till 97 kr per dygn. Höjningen motsvarar 0,2 procent av prisbeloppet.

Förvaltningen är av uppfattningen att de förtydliganden som framgår av de reviderade riktlinjerna samt den lathund för handläggning av egenavgifter som tagits fram kommer utgöra ett hjälpmedel för förvaltningen i hanteringen av egenavgifter för vuxna i hem för vård och boende (HVB), familjehem m.m. Förvaltningen är vidare av uppfattningen att de reviderade riktlinjerna kan bidra till en likställighet över staden, vilket förvaltningen ställer sig positiv till.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning föreslår till nämnden att detta tjänsteutlåtande överlämnas som remissvar.

Bakgrund

Stockholms stads nuvarande riktlinjer för handläggning av egenavgifter för vuxna i hem för vård eller boende (HVB), familjehem m.m. antogs av kommunfullmäktige 2004-01-19 och uppdaterades 2012-12-17. Riktlinjerna behandlar egenavgifter för insatser till vuxna personer aktuella inom individ- och familjeomsorgen (inklusive socialpsykiatri).

Egenavgift är den avgift kommunen kan ta ut av den enskilde för en tjänst. I riktlinjerna avses med egenavgift den avgift den enskilde enligt 8 kap 1 § socialtjänstlagen (SoL) ska betala vid vård och behandling eller vid stöd-/ omvårdnadsboende.

Bestämmelserna om egenavgifter i SoL skiljer på stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär och andra stöd och hjälpinsatser. Huvudregeln enligt 8 kap 1 § SoL är att stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär är avgiftsfria för den enskilde. Kommunen får dock ta ut avgift för uppehälle av den som får vård och behandling för missbruk i HVB eller i familjehem. Detta gäller alla vårdtagare, 18 år och äldre, såväl pensionärer som personer med aktivitets- eller sjukersättning eller annan inkomst och oavsett om vården sker enligt SoL eller enligt LVM (Lag om vård av missbrukare i vissa fall).

Om den enskilde saknar inkomst eller har så låg inkomst att full avgift inte kan tas ut kan avgiften fastställas till ett lägre belopp eller efterges helt enligt 9 kap 4 § SoL.

Bestämmelserna om egenavgifter i SoL skiljer på stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär och andra stöd och hjälpinsatser. Huvudregeln enligt 8 kap 1 § SoL är att stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär är avgiftsfria för den enskilde. Kommune

Socialnämnden tilldelades i Stockholms stads budget för 2021 uppdraget:

Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen göra en översyn och ta fram tillämpningsanvisningar för samtliga egenavgifter inom individ- och familjeomsorgen i syfte att skapa likställighet i staden.

Socialförvaltningen och stadsledningskontoret genomförde i enlighet med uppdraget en översyn av egenavgifterna under 2021. Förslag i samband med detta togs fram om att låta den del av egenavgiften som avser kost motsvara 0,2 procent av prisbasbeloppet, vilket i budget 2022 inneburit en höjning från tidigare 86 kr per dygn till 97 kr per dygn. Motiveringen till beslutet är att avgiften ska likställas med det belopp som gäller för äldre samt funktionshindrade personer under 65 år samt följa de förändringar som görs av denna avgift. Utöver detta har ingen ändring genomförts gällande egenavgifterna.

Under 2021 påbörjades även ett arbete med att revidera riktlinjerna för handläggning av egenavgifter, vilket slutförts under 2022. En inom socialförvaltningen intern arbetsgrupp har arbetat med framtagandet av de reviderade riktlinjerna. Vidare har en arbetsgrupp bestående av representanter från stadens vuxen-/missbruksenheter ingått i arbetet med framtagandet av de reviderade riktlinjerna. Samverkan har skett med stadsledningskontorets social- och skoljuridiska enhet vid juridiska avdelningen.

Kommunstyrelsen har överlämnat remiss till Skarpnäcks stadsdelsnämnd gällande de reviderade riktlinjerna för handläggning av egenavgifter för vuxna i hem för vård eller boende (HVB), familjehem m.m. Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 14 oktober 2022.

Övriga remissinsatser är Stadsledningskontoret, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd samt Östermalms stadsdelsnämnd.

Ärendet

De reviderade riktlinjerna för handläggning av egenavgifter för vuxna i hem för vård eller boende (HVB), familjehem m.m. behandlar i likhet med nuvarande riktlinjer egenavgifter för insatser till vuxna personer aktuella inom individ- och familjeomsorgen (inklusive socialpsykiatri).

I de reviderade riktlinjerna har dispositionen ändrats och nya avsnitt lagts till för att förtydliga handlägningsförfarandet och hanteringen av egenavgifter. Följande ändringar har genomförts mot nuvarande riktlinjer:

- Definitioner av hem för vård eller boende (HVB), familjehem och länkverksamheter tar tagits bort.

- Rutor med hänvisningar till Stockholms stads riktlinjer för *Handläggning av ekonomiskt bistånd*, Stockholms stads *Avgiftssystem för stöd och service till personer med funktionsnedsättning under 65 år- Tillämpningsanvisningar*, Socialstyrelsens handbok *Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten* och Stockholms stads hemsida gällande god man och förvaltare har lagts till.
- Tabell för egenavgifter har uppdaterats och lagts in i riktlinjerna. I tabellen framgår egenavgifterna för år 2022. I riktlinjerna förtydligas att dessa är de avgifter som gäller fram tills annat meddelas och att egenavgifterna kan komma att höjas utifrån kommunfullmäktiges beslut om taxa.
- Information om avgiftsfria insatser har samlats i ett eget avsnitt.
- Ett avsnitt om egenavgifter för olika målgrupper har lagts till. Målgrupperna är *missbruk, avhoppare från kriminella grupperingar/nätverk och deltagare i sociala insatsgrupper (SIG), våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oavsett relation* och *socialpsykiatri*.
- Information om registrering av biståndsbeslut och beslut om egenavgift i IoF-modulen respektive FH-modulen i Sociala system har lagts till.
- Ett avsnitt om förhållandet mellan biståndsbeslut och beslut om egenavgift har lagts till. I avsnittet framgår ett förtydligande om att biståndsbeslutet inte kan villkoras med att den enskilde betalar egenavgift.
- Förslag på hur beslut om egenavgift enligt 8 kap. 1 § SoL, beslut om att helt efterge egenavgift enligt 9 kap. 4 § SoL och beslut om att delvis efterge egenavgift enligt 9 kap. 4 § SoL kan formuleras har lagts till.
- Ändring gällande fakturering av egenavgift har genomförts. I nuvarande riktlinjer framgår att den enskilde, vid vård och behandling för missbruk, i normalfallet ska betala egenavgiften direkt till vårdgivaren efter beslut i respektive nämnd. Detsamma gäller vid upphandlad missbrukarvård för stöd- och omvårdnadsboende. Vid placering i några av socialförvaltningens boenden ska däremot stadsdelsförvaltningen betala hela placeringskostnaden till vårdgivaren. I dessa fall måste stadsdelsförvaltningen själv ta in egenavgiften från den enskilde. Vid upphandlade stöd- och omvårdnadsboenden (HVB) inom socialpsykiatri ska den enskilde betala egenavgiften till den placerande stadsdelsförvaltningen.

I de reviderade riktlinjerna framgår att placerande stadsdelsförvaltning/Enheten för hemlösa alltid ska betala hela vårdavgiften (inklusive egenavgiften) till vårdgivaren och fakturera den enskilde beslutad egenavgift. I de fall den enskilde är berättigad till försörjningsstöd till egenavgiften kan det vara aktuellt med en intern fakturering till enhet för ekonomiskt bistånd, beroende på lokala rutiner.

Motivering till ändringen är att ha en likadan hantering av betalning av egenavgift oavsett insats, målgrupp och vårdgivare av insatsen. Ändringen syftar även till att ha en likställighet med hantering av avgifter som inom funktionshinder- och äldreomsorgen. Vidare motiveras ändringen med att ha en samstämmighet med upphandlingsdokumentet/avtalet med leverantörerna avseende insatser för personer med missbruk.

Arbetsgruppen bestående av representanter från stadens vuxen-/missbruksenheter har framfört att ändringen kommer att innebära ett ökat administrativt arbete för stadsdelsförvaltningarna/Enheten för hemlösa.

- Information om hur fakturering av egenavgift ska hanteras om plats bokats i förväg, om den enskilde är olovligen frånvarande, om den enskilde är planerat frånvarande och om den enskilde är inlagd på sjukhus har lagts till.
- Ett avsnitt om fakturering till personer i skyddat boende och personer som är avhoppare eller ingår i SIG har lagts till för att förtydliga ett säkerhetsperspektiv.
- Ett avsnitt om hur placerande stadsdelsförvaltning/Enheten för hemlösa ska gå tillväga om den enskilde inte betalar beslutad egenavgift har lagts till.
- Ett avsnitt om intern samverkan mellan placerande enhet och enhet för ekonomiskt bistånd har lagts till.
- En lathund för handläggning av egenavgifter har tagits fram och lagts till som bilaga till riktlinjerna.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för individ och familjestöd. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen och pensionärsrådet 2022-09-22.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Den huvudsakliga förändringen i de reviderade riktlinjerna avser hantering av fakturering av egenavgift till den enskilde. Förvaltningen delar arbetsgruppens uppfattning om att ändringen troligen kommer att leda till en ökad administration. Samtidigt

anses ändringarna vara motiverade med hänsyn till likställighetsperspektivet av hanteringen av egenavgifter över staden.

De enskilda som idag får beslut om egenavgift enligt 8 kap. 1 § SoL och är i behov av försörjningsstöd hänvisas till enheten för ekonomi och arbete för att ansöka om detta. Förvaltningens uppfattning är att den interna samverkan kring egenavgiften fungerar väl samtidigt som arbetssätt och metoder för hanteringen av dessa kan stärkas ytterligare då reviderade riktlinjer upprättas.

Majoriteten av de individer som beviljas stödinsatser för missbruk erhåller stödet genom öppenvårdsinsatser. Denna målgrupp berörs inte av egenavgifter. Där det är aktuellt att i samband med beviljade insatser besluta om egenavgift ska förvaltningen även fatta beslut om att eventuellt helt eller delvis efterge egenavgiften. De förtydliganden som framgår av de reviderade riktlinjerna samt den lathund för handläggning av egenavgifter som tagits fram bedöms kunna utgöra ett hjälpmedel för förvaltningen i hanteringen av egenavgifter för vuxna i hem för vård och boende (HVB), familjehem m.m. Förvaltningen delar även uppfattningen att de reviderade riktlinjerna kan bidra till en likställighet över staden, vilket förvaltningen ställer sig positiv till.

Förvaltningen föreslår att detta tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen.

Karin Bülow
Tf. Stadsdelsdirektör

Hanna Jakhammer
Avdelningschef

Bilagor

1. Följebrev remiss från kommunstyrelsen Stockholms stad
2. Reviderade riktlinjer för handläggning av egenavgifter för vuxna i hem för vård eller boende (HVB), familjehem m.m.
3. Lathund egenavgifter
4. Riktlinjer för handläggning av egenavgifter för vuxna i hem för vård eller boende (HVB), familjehem m.m.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Karin Bülow, Tf. Stadsdelsdirektör	2022-09-05
Hanna Jakhammer, Avdelningschef	2022-09-05